

НАЦІОНАЛЬНИЙ
БАНК
УКРАЇНИ

Макроекономічний та монетарний огляд

Березень 2016 року

Департамент монетарної політики та економічного аналізу

Зміст

Головне.....	4
1. Зовнішнє середовище.....	5
2. Економічний розвиток України	8
2.1. Інфляція.....	8
2.2. Економічна активність	10
2.3. Ринок праці.....	12
2.4. Фіскальний сектор.....	13
2.5. Платіжний баланс.....	14
2.6. Монетарний сектор та фінансові ринки.....	16
Додатки	

Абревіатури та скорочення

ІСЦ	Індекс споживчих цін
БІСЦ	Базовий індекс споживчих цін
ІЦВ	Індекс цін виробників
ВВП	Валовий внутрішній продукт
РЕОК	Реальний ефективний обмінний курс
НЕОК	Номинальний ефективний обмінний курс
ДССУ	Державна служба статистики України
США	Сполучені Штати Америки
ФРС	Федеральна резервна система США
МВФ	Міжнародний валютний фонд
ПДВ	Податок на додану вартість
ПДФО	Податок на доходи фізичних осіб
ОВДП	Облігації внутрішньої державної позики
ФГВФО	Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
НБУ	Національний банк України
Казначейство, ДКСУ	Державна казначейська служба України
EFF	Extended Fund Facility, Механізм розширеного фінансування
КПБ5 КПБ6	П'яте та шосте видання Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції відповідно
АТО	Антитерористична операція
ОТП	Основні торговельні партнери
КМУ	Кабінет Міністрів України
ЖКГ	Житлово-комунальне господарство
НПЗ	Нафтопереробний завод
ЕСРІ	External Commodity Price Index, зважений індекс зміни світових цін на основні товари українського експорту
млн.	мільйон
млрд.	мільярд
грн.	гривня
дол. США	долар США
руб.	російський рубль
в. п.	відсотковий пункт
б. п.	базисний пункт
дол./бар.	доларів США за 1 барель
дол./т	доларів США за 1 тону
євро/дол.	доларів США за 1 євро
руб./дол.	російських рублів за 1 долар США
р/р	у річному вимірі, річна зміна, до відповідного періоду попереднього року
м/м	до попереднього місяця, у місячному вимірі

Головне

- У другій половині лютого – на початку березня 2016 року ціни на світових сировинних ринках демонстрували стрімке зростання, яке, утім, було нестійким. **Загалом цінова кон'юнктура для українських експортерів поліпшилася.** Також поступово відновлювався інтерес інвесторів до фінансових активів країн, ринки яких розвиваються. На тлі очікувань щодо монетарних рішень провідних центральних банків це сприяло укріпленню валют країн, ринки яких розвиваються.
- У лютому сповільнення споживчої інфляції прискорилося – до **32.7% р/р** (у місячному вимірі зафіксовано дефляцію **0.4%**). Хоча збереження дезінфляційного тренду було цілком прогнозованим, наразі фактичне уповільнення споживчої інфляції в річному вимірі випереджає прогнозовану НБУ траєкторію (12% р/р на кінець 2016 року). Швидше, ніж за поточним прогнозом, відбувається уповільнення як базової (до 25.1% р/р), так і небазової інфляції (до 34.1% р/р), насамперед за рахунок факторів пропозиції. На тлі низьких цін на світових сировинних ринках та високої бази порівняння також **продовжилося сповільнення промислової інфляції (до 17.4% р/р).**
- У лютому ІВБГ вперше з травня 2014 року відновив зростання в річному вимірі, яке становило **3.0%**. Позитивна динаміка визначалася статистично-календарними ефектами (низька база порівняння та високосний рік), певним поліпшенням цінової кон'юнктури на світових сировинних ринках та сприятливими для активності в окремих секторах (насамперед будівництві) погодними умовами. **Основний вплив на ІВБГ зумовив злам тривалої тенденції до спаду обсягів промислового виробництва**, у тому числі завдяки суттєвому нарощенню промислового випуску в східних областях на тлі низької бази порівняння.
- У січні 2016 року зростання номінальної середньої заробітної плати уповільнилося до **26.3% р/р**, що може бути пов'язано з меншими сумами індексації заробітної плати на тлі послаблення інфляційного тиску. Це зумовило **прискорення зниження реальної заробітної плати до 13.2% р/р.**
- Очікуване збільшення видатків за соціальними напрямками в лютому в умовах сповільнення зростання доходів зумовили формування дефіциту державного бюджету (4.9 млрд. грн.). Водночас завдяки традиційно значному для початку року профіциту місцевих бюджетів (5.7 млрд. грн.) **зведений бюджет зберіг додатне сальдо (0.8 млрд. грн.).**
- У лютому відбулося нарощення експорту товарів у сезонно скоригованому вимірі завдяки припиненню дії низки тимчасових факторів, що спричинили суттєве погіршення показників експорту в січні, а також певному поліпшенню кон'юнктури на зовнішніх товарних ринках. Однак імпорт товарів продовжив зростати, у тому числі через реалізацію відкладеного попиту на тлі послаблення тарифних імпорتنних обмежень. **Дефіцит поточного рахунку (251 млн. дол. США) дещо знизився** порівняно з попереднім місяцем завдяки збільшенню профіциту торгівлі послугами та первинних доходів. Крім того, він був практично компенсований чистими надходженнями за фінансовим рахунком, у результаті чого **зведений баланс був близьким до нуля (-74 млн. дол. США).** Міжнародні резерви станом на 29.02.2016 незначно зросли до 13.5 млрд. дол. США (або 3.6 місяця імпорту майбутнього періоду) завдяки ефектам переоцінки.
- У березні спостерігалось **послаблення девальваційного тиску на обмінний курс гривні.** Це дало змогу НБУ проводити аукціони з купівлі іноземної валюти для поповнення міжнародних резервів. Водночас обмінний курс гривні до долара США укріпився. У банківській системі в лютому уповільнився вплив депозитів та поживалася кредитна активність.

1. Зовнішнє середовище

У другій половині лютого – на початку березня 2016 року ціни на світових сировинних ринках демонстрували стрімке зростання. Однак через слабкість фундаментальних чинників такої динаміки зростання було нестійким.

Так, ціни на нафту зросли в середньому більш ніж на 40%¹ і досягали рівня близько 40 дол./бар. Головними факторами, що вплинули на зростання цін були:

повідомлення про ймовірну згоду між країнами – провідними виробниками нафти зафіксувати обсяги видобутку на січневому рівні²;

скорочення видобутку вперше за багато років найбільшими виробниками сланцевої нафти в США³;

подальше стрімке зниження кількості бурових установок по всьому світу⁴;

перебої з постачанням нафти з Іраку та Нігерії внаслідок проблем зі старою інфраструктурою⁵.

Однак відтермінування проведення саміту країн – експортерів нафти⁶ на тлі інших факторів стримувало подальше зростання цін⁷. Такими факторами були:

плани Ірану наростити обсяги виробництва нафти до досанкційного рівня⁸ та відповідно збільшити експорт;

зростання запасів товарної нафти до рекордного рівня за останні 80 років⁹ та майже повна завантаженість всіх нафтоосховищ та НПЗ США (більше 90%)¹⁰;

відносно слабке зростання світової економіки, у першу чергу, окремих провідних країн - США та Китаю¹¹.

Ціни на сталеву продукцію з середини лютого до кінця першої декади березня 2016 року перебували під тиском:

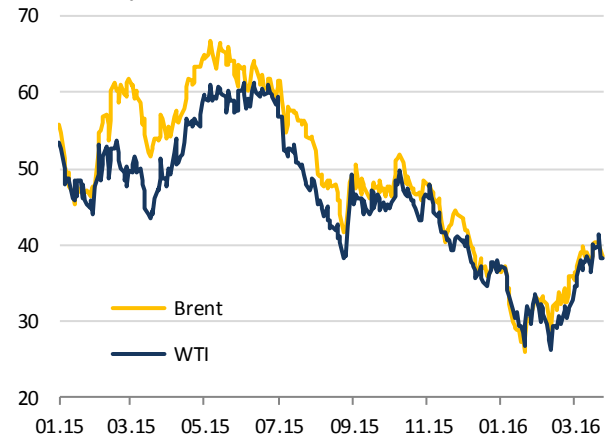
зростання цін на залізну руду¹² внаслідок відновлення виробництва сталі Китаєм після свят¹³;

продовження зниження пропозиції сталі на ринку¹⁴;

наближення сезонного поживлення ділової активності в країнах Північної півкулі;

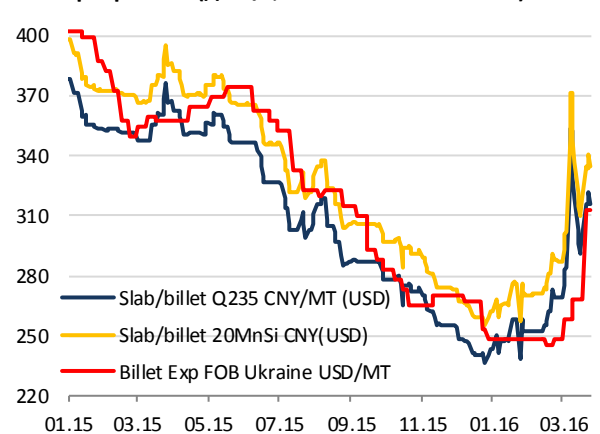
введення тимчасових ввізних мит у ЄС, зокрема на сталеву продукцію з Китаю та Росії.

Ціни на нафту сортів Brent та WTI (дол./бар., станом на 25.03.2016)

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Ціни Китаю та України на окремі сталеві напівфабрикати (дол./т, станом на 25.03.2016)

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

¹ За період з 11.02.2016 до 17.03.2016.

² Попередні домовленості відбулися між Саудівською Аравією, Росією, Катаром, Венесуелою, Кувейтом та Нігерією. Середньодобовий видобуток нафти ОПЕК становив близько 32 млн. бар. на добу. Проведення саміту очікувалося в середині березня 2016 року.

³ Видобувні компанії Marathon Oil і Devon Energy скоротили видобуток на 10% р/р, EOG Resources - на 5% р/р. Компанія Continental Petroleum призупинила видобуток із більшості нових свердловин.

⁴ За даними Baker Hughes станом на 11.03.2016 загальна кількість бурових за рік зменшилася в 1.7 рази.

⁵ За даними Citigroup через перебої в постачанні світовий ринок недораховується щоденно близько 800 млн. бар. нафти.

⁶ Саміт перенесено на 17 квітня 2016 року.

⁷ З початку березня станом на 25.03.2016 ціни на нафту сорту Brent зросли на 7.5%, сорту WTI – на 16.5%.

⁸ До введення санкцій експорт Ірану становив 2.5 млн. бар. Загальне виробництво планується збільшити до 4.7 млн. бар. на добу.

⁹ Запаси товарної нафти в США зросли на 16.3% р/р - до 521.8 млн. бар. станом на 04.03.2016, у терміналі Кушинг - на 29.9% р/р.

¹⁰ Залізничні компанії США пропонують нафтотрейдерам зберігати нафту в залізничних цистернах, яких наразі простояє близько 20 тисяч місткістю 500-700 барелів нафти. Таке зберігання нафти дорожче за вартості зберігання в підземних сховищах, але удвічі дешевше оренди танкерів і плавучих сховищ.

¹¹ Зростання промислового виробництва Китаю в лютому 2016 року було найнижчим за останні 10 років – 5.4% р/р. Падіння промислового виробництва США в лютому становило 1% р/р. Поміж тим, у Єврозоні в січні 2016 року зростання промислового виробництва становило 2.8% р/р, у Росії – 1% р/р у лютому. Це дозволяє очікувати в подальшому сильніше зростання світової економіки.

¹² Ціни на залізну руду в лютому зросли на 10.8% м/м, у річному вимірі зниження становило 26.5%.

¹³ За попередньою оцінкою Митної служби КНР імпорт залізної руди Китаєм у лютому 2016 року збільшився на 8.3% м/м.

¹⁴ За даними World Steel Association виробництво сталі в лютому знизилася на 3.3% р/р, лише Китаю – на 4% р/р.

На початку березня відбувся раптовий стрибок цін на китайську сталеву продукцію¹⁵, спровокований реакцією учасників ринку на заяву уряду Китаю про намір забезпечити 6.5-7% зростання ВВП у 2016 році та провести комплекс заходів, спрямованих на зменшення обсягів перевиробництва на ринку сталі. Це спричинило й подальше збільшення цін на залізну руду¹⁶. Однак унаслідок відсутності фундаментальних факторів у середині березня відбулася суттєва цінова корекція на ринку¹⁷.

Експортні ціни на окремі види сталеві продукції українського виробництва¹⁸ з початку березня під впливом зовнішніх цін зросли на 26.2%. Крім того, для українських виробників розширюються можливості для нарощення обсягів продажу завдяки введенню ЄС, а слідом і США, мит на прокат холоднокатаної сталі з Росії, Китаю, Бразилії, Японії та інших країн¹⁹.

У цілому цінова кон'юнктура для українських експортерів дещо покращилася - індекс зміни світових цін на товари українського експорту (ЕСПІ)²⁰ у лютому 2016 року зріс на 1.5% м/м (у річному вимірі продовжилося певне уповільнення падіння ЕСПІ – до 17.5% р/р). Додатковими факторами були:

зростання цін на залізну руду;

зростання цін на рослинну олію²¹ на тлі збільшення попиту на альтернативні до пальмової олії види через зростання цін на останню в умовах її низьких запасів у країнах Південно-Східної Азії;

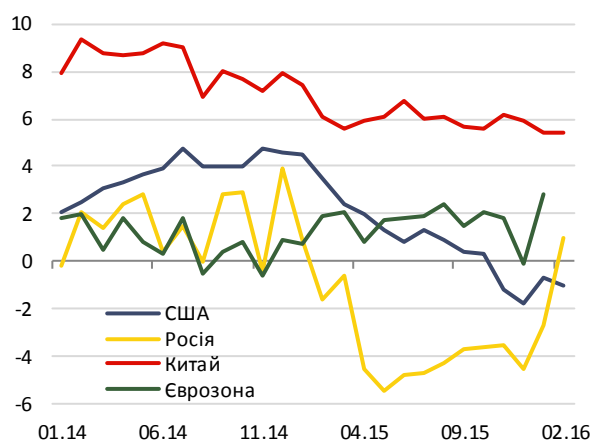
незначне зростання цін на деревину²² через сезонне відновлення зростання в будівельній галузі, зокрема Туреччині;

збільшення цін на м'ясо, зокрема на яловичину²³ значною мірою через обмеження її поставок з Австралії і Сполучених Штатів;

тимчасова стабілізація цін на зернові через міжсезоння²⁴.

Водночас збереження суттєвої волатильності на світових фінансових ринках, слабкість попиту в країнах, ринки яких розвиваються, наявність гео економічних ризиків призвели до очікуваного подальшого пом'якшення політики ЄЦБ та відтермінування підвищення процентної ставки ФРС.

Промислове виробництво окремих країн та територій світу (річна зміна, %)

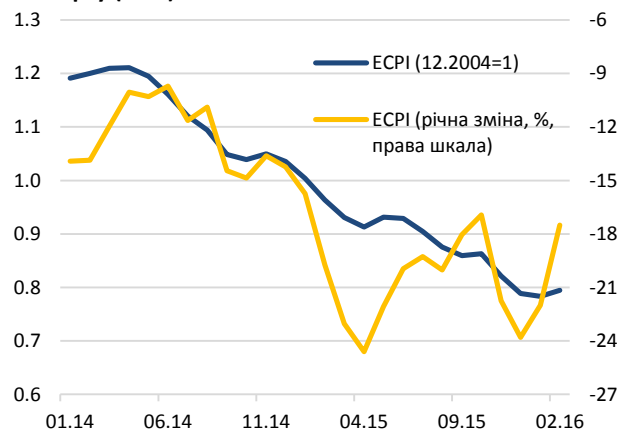
Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Світова ціна на залізну руду (дол./т, станом на 25.03.2016)

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Індекс зміни світових цін на товари українського експорту (ЕСПІ)

Джерело: розрахунки Національного банку України.

¹⁵ Slab/billet Q235 та Slab/billet 20MnSi у доларовому еквіваленті за період з 01.03.2016 до 08.03.2016 збільшилися в середньому на 30%.

¹⁶ За період з 01.03.2016 до 08.03.2016 ціни на залізну руду зросли на 29.4%.

¹⁷ За період з 08.03.2016 до 25.03.2016 ціни на сталеву продукцію Slab/billet Q235 та Slab/billet 20MnSi у доларовому еквіваленті знизилися в середньому на 10%, на залізну руду – на 12.3%.

¹⁸ Steel Billet ExpFOB Ukraine.

¹⁹ США встановив мито для китайських компаній на рівні близько 266%, для японських – 71%, для Росії – 13-17%.

²⁰ ЕСПІ - індикатор зміни світових цін на основні товари українського експорту. Вагові коефіцієнти для розрахунку ЕСПІ відображають середню за відповідний квартал попереднього року питому вагу товару українського експорту в загальному обсязі експорту, що дозволяє враховувати сезонні коливання цін. Наразі ЕСПІ розраховується за кошиком із 14 світових цінових індикаторів. При обчисленні ЕСПІ використовуються 10 українських експортних товарних груп, сукупний обсяг яких становить 67% від загального експорту України.

²¹ Ціни на соняшникову олію зросли на 2.8% м/м.

²² Ціни на фанеру збільшилися на 3% м/м.

²³ Ціни на яловичину збільшилися на 7.6% м/м.

²⁴ За даними Світового банку ціни на пшеницю у лютому 2016 року майже не змінилися, ціни на ячмінь зросли на 1.1% м/м.

Зокрема, ЄЦБ низив увесь спектр процентних ставок, збільшив обсяги програми кількісного пом'якшення та відновив програму цільового довгострокового кредитування банків²⁵.

До того ж, починаючи з середини лютого сигнали представників ФРС щодо більш повільного, ніж передбачалося в грудні 2015 року, підвищення ставок та підтвердження цієї позиції на черговому засіданні в березні чинили девальваційний тиск на долар США. У результаті на світових валютних ринках НЕОК долара США продовжив знецінюватися другий місяць поспіль²⁶, зокрема й відносно євро²⁷.

Протягом лютого-березня спостерігалось поступове відновлення інтересу інвесторів до фінансових активів країн, ринки яких розвиваються - **індекс MSCI EM підвищився на 7.5%** на кінець лютого порівняно з мінімальним рівнем за останні 6.5 років²⁸, з **початку березня** - на 9.7%²⁹. Уперше за останні вісім місяців у лютому **призупинився вплив портфельних інвестицій з країн, ринки яких розвиваються** (насамперед за рахунок припливу інвестицій до фондів облігацій цих країн).

Завдяки частковому відновленню попиту на активи, пов'язані з вищим ступенем ризику; знеціненню долара США; формуванню ознак стабілізації на світових товарних ринках; відносній стабільності центрального паритету юаня щодо долара США³⁰ відбулося певне **укріплення валют країн, ринки яких розвиваються**.

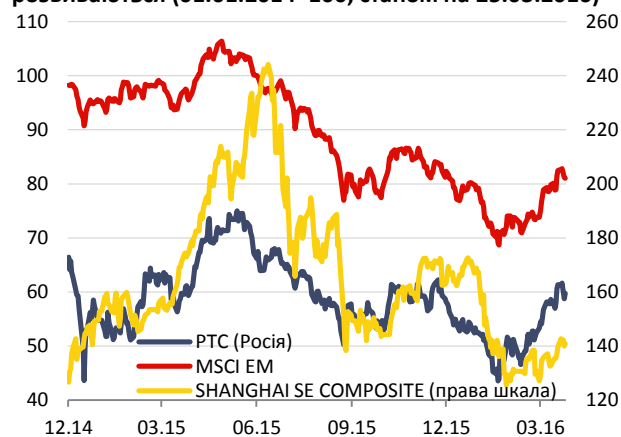
Зміна обмінних курсів валют окремих країн, ринки яких розвиваються, до долара США у лютому та березні* 2016 року (% м/м, на кінець періоду)

*Станом на 25.03.2016

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Індекси фондових ринків країн, ринки яких розвиваються (01.01.2014=100, станом на 25.03.2016)

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

²⁵ 10 березня ключова ставка за кредитами була знижена на 5 б.п. до 0%, за депозитами – на 10 б.п. до -0.4%, за маржинальними кредитами – на 5 б.п. до 0.25%. Обсяг викупу цінних паперів у межах QE збільшено на 20 млрд. євро до 80 млрд. євро щомісячно. Програма довгострокового кредитування складатиметься з чотирьох етапів та почнеться з червня 2016 року. У рамках програми кредити видаватимуться терміном на чотири роки, рівень ставок за ними залежатиме від того, наскільки активно конкретний банк видає кредити населенню. Мінімальний розмір ставки буде дорівнювати ставці за депозитами, тобто фактично ЄЦБ буде доплачувати банкам за те, що вони беруть у нього гроші.

²⁶ За лютий НЕОК долара США знецінився на 1.4% м/м, з початку березня – на 2.1% (станом на 25.03.2016).

²⁷ За лютий євро укрупився відносно долара США на 0.4%, з початку березня – на 2.7% (станом на 25.03.2016).

²⁸ Мінімальний рівень спостерігався 21.01.2016.

²⁹ Станом на 25.03.2016.

³⁰ Юань укрупився до долара США з початку березня – на 0.5% (станом на 25.03.2016).

2. Економічний розвиток України

2.1. Інфляція

У лютому сповільнення споживчої інфляції прискорилося – до 32.7% р/р (40.3% р/р у січні), у місячному вимірі зафіксовано дефляцію 0.4%.

Подальше сповільнення інфляції насамперед спричинене факторами пропозиції, що зокрема зумовили зниження цін на сирі продукти харчування та тютюнові вироби в лютому, а також менш вираженим впливом курсового чинника, ніж у відповідному періоді минулого року. Фактори пропозиції мали суттєвіший вплив на динаміку цін, ніж очікувалося, та переважили вплив курсового чинника. Як наслідок, наразі фактичне уповільнення споживчої інфляції в річному вимірі випереджає прогнозовану Національним банком України траєкторію (12% р/р на кінець 2016 року).

Швидше, ніж згідно з поточним прогнозом, відбувається уповільнення як базової, так і небазової інфляції. Зокрема, темпи приросту базового ІСЦ у лютому знизилися до 25.1% р/р. Це уповільнення відбулося на тлі стриманого внутрішнього попиту, стабілізації інфляційних очікувань, вторинних ефектів від зниження цін на пальне та окремі сировинні товари протягом попередніх місяців та менш вираженого впливу курсового чинника, ніж на початку 2015 року. Дія цих факторів була підсилена рішеннями окремих виробників щодо зниження цін.

Зокрема, у поточному році більш суттєво знижувалися ціни на одяг та взуття під час сезонних розпродажів. Як наслідок, попри посилення девальваційного тиску протягом лютого поточного року, зростання цін за категорією «одяг та взуття» сповільнювалося швидше, ніж очікувалося (до 26.1% р/р у лютому). Також суттєво знизилися темпи зростання цін на інші імпортовані товари, у тому числі на побутову техніку, фармацевтичну продукцію, аудіотехніку, фотоапаратуру та обладнання для оброблення інформації.

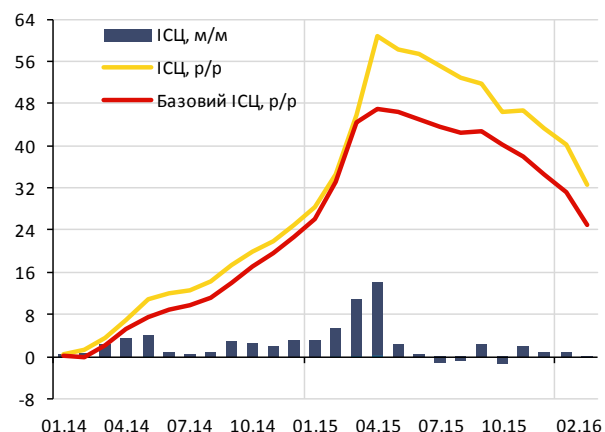
Вторинні ефекти від зниження цін на пальне та окремі сировинні товари протягом попередніх місяців сприяли збереженню тенденції щодо уповільнення зростання цін на продукти харчування (переважно з високим ступенем оброблення), що входять до базового ІСЦ.

Стриманий споживчий попит та стабілізація інфляційних очікувань відобразилися на вартості послуг базового ІСЦ (насамперед залежить від внутрішніх чинників), темпи подорожчання яких в лютому сповільнювалися (до 14.2% р/р).

Уповільнення небазової інфляції прискорилося (до 34.1% р/р), насамперед через дію факторів з боку пропозиції.

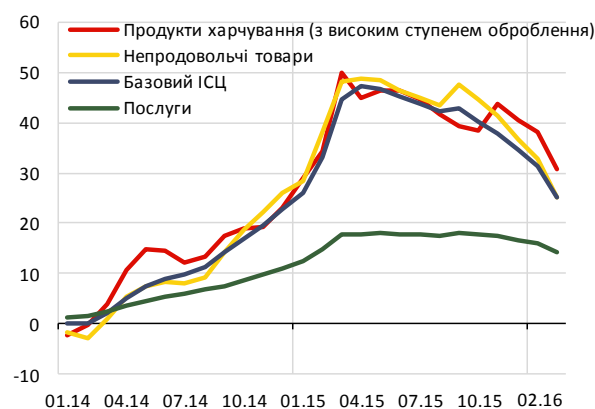
Зокрема, переорієнтація експорту Туреччини (у тому числі цитрусових) з російського ринку на український внаслідок торговельних обмежень, установлених Російською Федерацією, зумовила розширення відповідної пропозиції на вітчизняному ринку. Це стримувало зростання цін на продукти харчування, що переважно імпортуються, зокрема, на овочі та фрукти. Також суттєве збільшення пропозиції яєць на внутрішньому ринку через звуження експортних можливостей виробників зумовило різке зниження цін на них у лютому, а в

Зміна цінних індексів, %

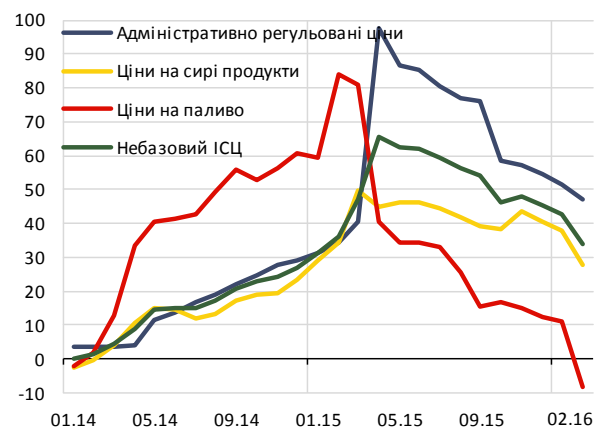
Джерело: ДССУ.

БІСЦ та його компоненти, річна зміна, %

Джерело: ДССУ; розрахунки НБУ.

Небазовий ІСЦ та його компоненти, річна зміна, %

Джерело: ДССУ; розрахунки НБУ.

річному вимірі – уповільнення їх зростання (до 22.1% з 59.7% р/р у січні). Розширення пропозиції м'яса на тлі стриманого споживчого попиту зумовило зниження темпів зростання цін на м'ясо та м'ясопродукти. Водночас на тлі високої бази порівняння уповільнилося зростання цін на молоко. Як наслідок, **інфляція сирих продуктів харчування**, які мають найбільшу питому вагу в небазовому ІСЦ, уповільнилася до 27.9% р/р.

Також продовжилося сповільнення зростання цін та тарифів, що регулюються адміністративно (до 47.3% р/р), яке на тлі високої бази порівняння відбулося практично за всіма основними компонентами цієї категорії, зокрема цін на послуги ЖКГ. Попри підвищення акцизів з початку року на тютюнові вироби, окремі виробники продовжили знижувати ціни, що сприяло подальшому уповільненню інфляції за категорією "алкогольні напої, тютюнові вироби". Зниженню темпів приросту вартості транспортних послуг сприяло подальше здешевлення палива.

У лютому, як і очікувалося, на фоні низьких цін на нафту на світових ринках у попередні періоди та високої бази порівняння, а також завдяки регулятивним ініціативам уряду³¹, **зберіглася низхідна динаміка цін на паливо на внутрішньому ринку**. Як результат, у річному вимірі їх зниження поглибилося до 8.2%.

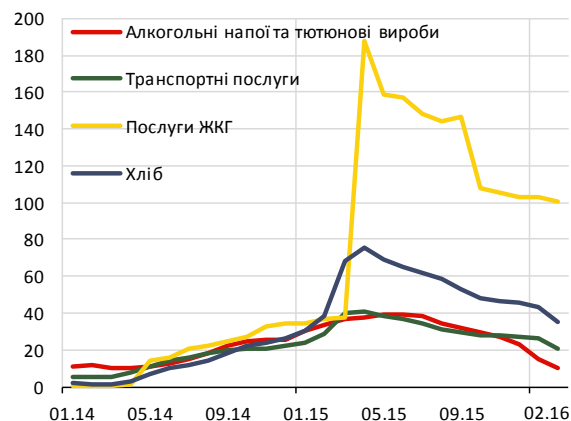
Промислова інфляція в лютому продовжила сповільнюватися (до 17.4% р/р) на тлі низьких цін на світових сировинних ринках та високої бази порівняння минулого року. Цінова динаміка як у добувній, так і в переробній промисловості була низхідною, однак у розрізі галузей вона мала різноспрямований характер.

Зокрема, у добуванні сирової нафти та природного газу, після тривалого сповільнення, у лютому зростання цін прискорилося на тлі посилення волатильності цін на нафту на світових ринках. У добуванні металевих руд ціни продовжили знижуватися, що зокрема пов'язано зі зниженням цін на метали та руду на світових ринках у попередні періоди. Другий місяць поспіль тривало прискорення зростання цін у добуванні кам'яного вугілля, пов'язане з ціновою політикою окремих виробників.

Продовжилося сповільнення зростання цін у харчовій промисловості, практично у всіх її підгалузях. Лише у виробництві молочних продуктів зростання цін прискорилося, зокрема через розширення експортних можливостей виробників.

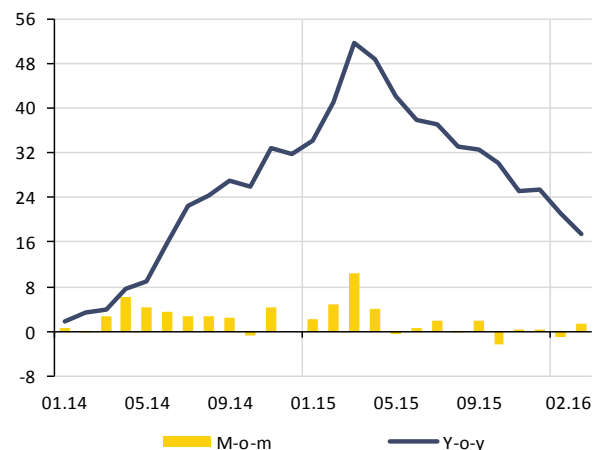
Зниження цін у хімічній промисловості в річному вимірі було зумовлене насиченням внутрішнього ринку мінеральних добрив в умовах високої конкуренції та низьких цін на добрива на світових ринках. Стрімке здешевлення виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення було зумовлене насамперед зниженням цін на нафту на світових ринках в попередні періоди. Нарощення обсягів металургійного виробництва стримувало сповільнення цін у цьому виді діяльності.

Окремі компоненти адміністративно регульованих цін і тарифів, річна зміна, %

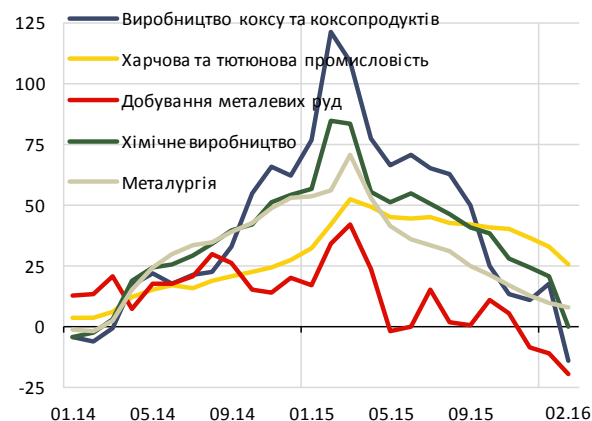
Джерело: ДССУ.

Зміна індексу цін виробників, %

Джерело: ДССУ.

Ціни в окремих галузях промисловості, річна зміна, %

Джерело: ДССУ.

³¹ У середині січня Міністерство енергетики та вугільної промисловості України домовилося про зниження цін на пальне з нафтотрейдерами, а також почало регулярно розміщувати на своїй сторінці в мережі Інтернет [індикативні роздрібні ціни на АЗС та їх структуру](#).

2.2. Економічна активність

У лютому ІВБГ вперше з травня 2014 року відновив зростання в річному вимірі, яке становило 3.0% (після зниження на 3.3% р/р у січні). Позитивна динаміка визначалася статистично-календарними ефектами (низька база порівняння та високосний рік), певним поліпшенням цінової кон'юнктури на світових сировинних ринках та сприятливими для активності в окремих секторах (насамперед будівництві) погодними умовами.

Основний вплив на ІВБГ зумовив злам тривалої тенденції до спаду обсягів промислового виробництва: у лютому відбулося зростання на 7.6% р/р (на 4.9% р/р з коригуванням на ефект календарних днів). Такий приріст визначався істотним нарощенням промислового випуску в Донецькій та Луганській областях (на 27% р/р та 149% р/р відповідно) передусім за рахунок низької бази порівняння в перші місяці минулого року. За оцінками НБУ, зростання промислового виробництва спостерігалось також в інших регіонах України, однак було помірним – 4.2% р/р, а за вирахуванням календарного ефекту – лише 1.6% р/р.

Крім бази порівняння та календарного ефекту, на показники промисловості позитивно впливали зовнішні чинники, які зумовили зростання випуску порівняно з попереднім місяцем у сезонно скоригованому вимірі (на 3.5%):

- ознаки поліпшення цінової кон'юнктури на світових сировинних ринках;
- розширення експортних можливостей (зокрема харчових продуктів та окремих товарів машинобудування);
- відновлення наприкінці лютого транзиту через територію Російської Федерації.

Як наслідок, приріст відбувся в усіх основних видах промислової діяльності, за винятком хімічного виробництва.

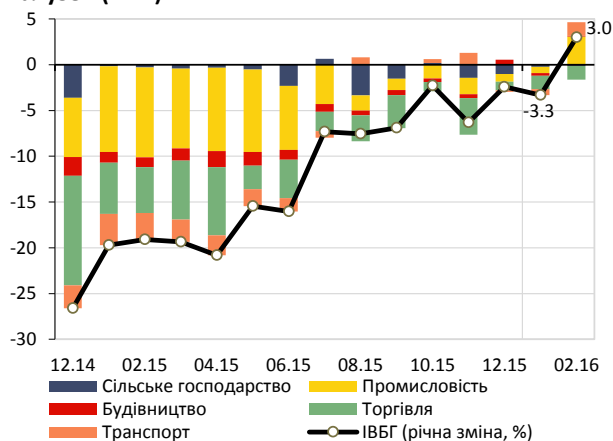
Зокрема, відбулося зростання в добувній промисловості (на 10.6% р/р), де істотно підвищився видобуток вугілля та металевих руд (на 27.9% р/р та 8.9% р/р відповідно). Суттєвий приріст спостерігався в металургійному виробництві та машинобудуванні (на 14.2% р/р та 3.9% р/р відповідно).

У звітному місяці відновилося зростання в харчовій галузі (на 5.0% р/р), де позитивна динаміка спостерігалася за широким переліком виробництв, однак найбільш істотних темпів набув приріст виробництва алкогольних напоїв. Зокрема, обсяги виробництва горілки та вин у лютому перевищували минулорічні обсяги більше ніж удвічі, що зумовлено прагненням виробників накопичити продукцію до моменту запланованого на березень підвищення ставок акцизного податку.

Відновлення приросту обсягів виробництва олії та молочних продуктів (на 4.8% р/р та 1.5% р/р відповідно) пов'язане насамперед з активізацією експорту цієї продукції.

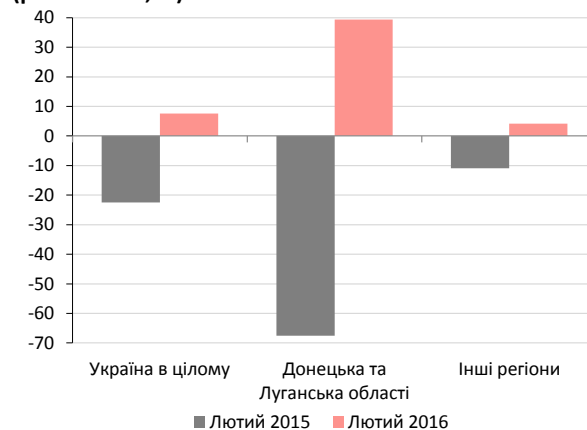
Значне зростання відбулось у виробництві фармацевтичних продуктів (на 35.0% р/р), що серед інших чинників пояснюється підвищеним попитом на вітчизняну продукцію в умовах епідеміологічної ситуації.

Внески в річну зміну індексу виробництва базових галузей (в. п.)

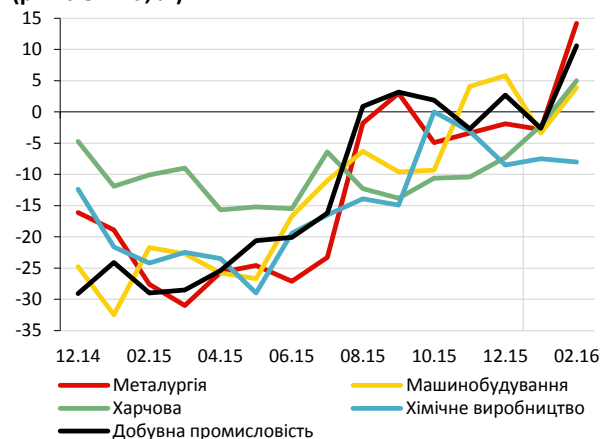
Джерело: ДССУ; розрахунки НБУ.

Промислове виробництво в розрізі окремих регіонів (річна зміна, %)

Джерело: ДССУ; розрахунки НБУ.

Виробництво в основних галузях промисловості (річна зміна, %)

Джерело: ДССУ.

Подальший спад у хімічному виробництві (на 8.0% р/р у лютому) пояснювався, зокрема, негативними показниками у виробництві мінеральних добрив, зумовленими:

- високими внутрішніми запасами та частковим зміщенням попиту вітчизняних аграріїв в бік імпоротної продукції, ціни на яку зазнали глибокого падіння³².

У лютому відбулося **відновлення приросту обсягів будівельних робіт** (на 1.8% р/р) завдяки сприятливим погодним умовам (у лютому середньомісячна температура істотно перевищила норму (на 6.2°C), а також показники минулого року). Однак, як і раніше, зростання в цьому секторі визначалося приростом нежитлового будівництва, тоді як житлове будівництво зберігало тенденцію до спаду.

Обсяги сільськогосподарського виробництва (ураховується лише динаміка тваринництва) сповільнили зниження до 1.6% р/р за рахунок позитивної динаміки виробництва усіх видів продукції:

- відновилося зростання виробництва м'яса (на 1.7% р/р) переважно за рахунок позитивних показників по свинині та птиці;
- припинився спад у виробництві молока, що може пояснюватися підвищеним попитом з боку переробників;
- сповільнилося падіння виробництва яєць (до 17.6%).

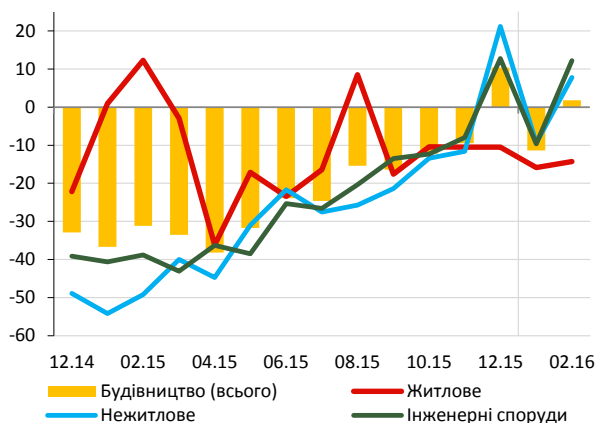
Припинення дії тимчасових несприятливих чинників³³ на тлі низької бази порівняння зумовило **відновлення приросту вантажо- та пасажирообороту** (11.7% р/р та 3.2% р/р відповідно).

Падіння оптового товарообороту сповільнилося (до 5.6% р/р) у результаті поживлення промисловості та експорту.

У звітному місяці дещо **прискорилося зниження роздрібного товарообороту** (до 2.0% р/р), що пояснюється насамперед впливом бази порівняння (високі девальваційні очікування населення в лютому 2015 року спричинили сплеск роздрібних продажів у відповідному місяці). Додатковий негативний вплив на динаміку роздрібною торгівлі зумовило прискорення спаду реальної заробітної плати населення в січні (до 13.2% р/р).

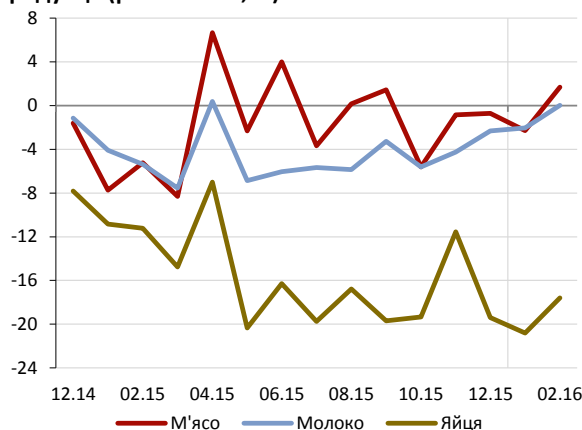
Водночас індекс споживчих настроїв³⁴ населення зріс до максимуму з кінця 2014 року переважно за рахунок підвищення індексу доцільності робити великі покупки з огляду на невиправдані очікування приросту цін після незначної девальвації гривні. Водночас істотних змін у купівельній спроможності населення не відбулося, тому динаміка індексу споживчих настроїв розходила з тенденціями роздрібного товарообороту у звітному місяці.

Обсяги будівельних робіт (річна зміна, %)

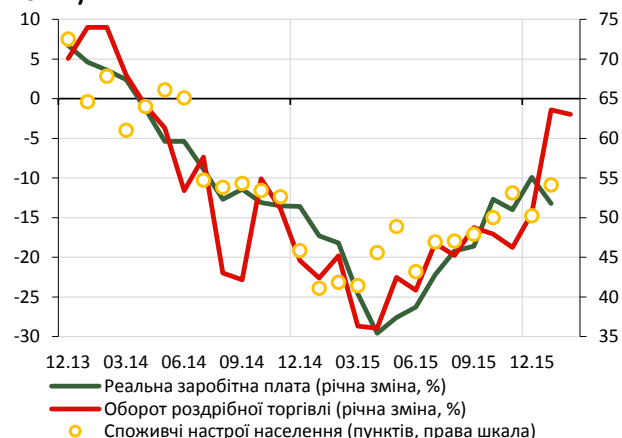
Джерело: ДССУ.

Обсяги виробництва окремої сільськогосподарської продукції (річна зміна, %)

Джерело: ДССУ.

Роздрібна торгівля та окремі чинники споживчого попиту

Джерело: ДССУ; GfK-Ukraine; розрахунки НБУ.

³² Падіння цін на аміак на світових ринках п'ятий місяць поспіль перевищувало 30% р/р.

³³ У січні внаслідок снігопадів увелилися обмеження і часткова заборона руху залізничного та автомобільного транспорту, а також закривалися окремі порти.

³⁴ Розраховується компанією GfK Ukraine.

2.3. Ринок праці³⁵

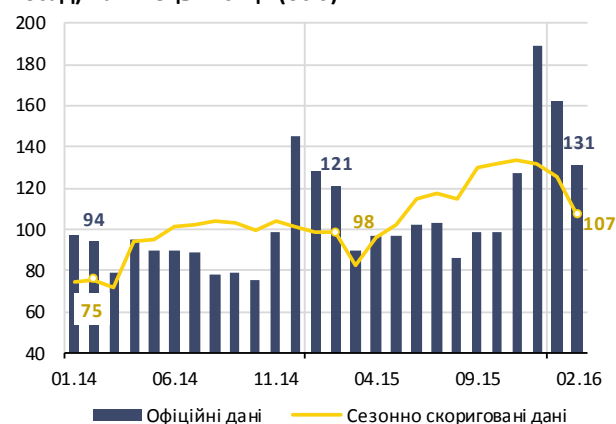
На ринку праці спостерігалися поступове відновлення попиту на робочу силу. Протягом січня-лютого 2016 року рівень навантаження на 10 вільних робочих місць у сезонно скоригованому вимірі знижувався. Проте він залишався вищим, ніж рік тому (у лютому на 8.3% р/р), що було зумовлено зниженням кількості вакансій (на 10.4% р/р). У лютому також тривало зниження кількості зареєстрованих безробітних у Державній службі зайнятості України (на 2.8% р/р – до 508.2 тис. осіб), у результаті чого рівень зареєстрованого безробіття³⁶ дещо знизився (до 1.9% порівняно з 2.0% у лютому минулого року). У сезонно скоригованому вимірі рівень зареєстрованого безробіття не змінився порівняно з попереднім місяцем і становив 1.7%).

Зростання номінальної середньої заробітної плати (нарахованої в розрахунку на одного штатного працівника) **у січні 2016 року уповільнилося до 26.3% р/р**. За січень заробітна плата знизилась на 16.6% м/м – до 4 362 грн. Хоча таке зменшення є типовим явищем для січня (оскільки в грудні виплачуються передноворічні виплати), проте цього року воно було більш суттєвим, ніж у попередньому. Це могло бути пов'язане з меншими сумами нарахування індексації заробітної плати в січні 2016 року як у зв'язку із послабленням інфляційного тиску, так і з методологічними підходами до нарахування індексації³⁷. Переважно через уповільнення темпів зростання номінальної середньої заробітної плати в січні 2016 року **падіння реальної заробітної плати прискорилось до 13.2% р/р**.

Хоча зростання заборгованості із виплати заробітної плати в січні 2016 року дещо прискорилось, її частка в фонді оплати праці майже не змінилася і становила близько 6%. За місяць заборгованість зросла на 11.3% м/м – до 2.1 млрд. грн., переважно за рахунок Донецької, Луганської, Львівської та Дніпропетровської областей (внесок у місячне зростання становив загалом 9.2 в. п.). Також у структурі заборгованості за видами діяльності частка промисловості мала тенденцію до зростання і в січні становила більше 73% загального обсягу. Заборгованість за рахунок бюджетних коштів хоча і зросла (до 23 млн. грн. насамперед за рахунок Луганської області), проте була нижчою, ніж рік тому (на 42.3%), а її частка в загальній сумі залишається незначною (близько 1%).

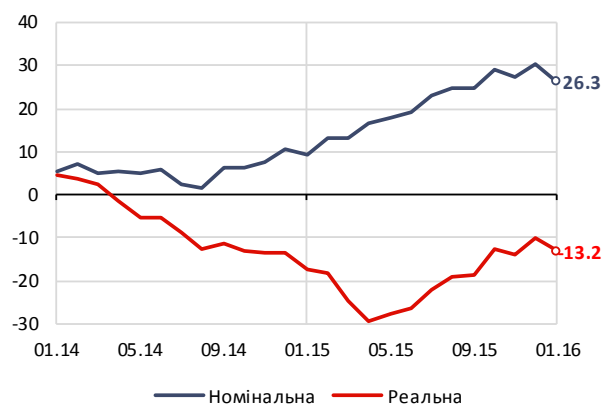
У лютому кожне третє домогосподарство отримувало субсидії на оплату ЖКП (4.9 млн. станом на 01.03.2016). Загальна сума нарахованих субсидій для відшкодування витрат на оплату ЖКП залишилась на рівні січня (703.5 млн. грн.). Водночас середній розмір субсидії за місяць дещо зріс – до 1 356 грн. і був більшим на 1 030 грн., ніж рік тому. Разом з тим у січні 2016 року заборгованість населення за спожиті послуги ЖКГ зросла на 22% м/м, що частково могло бути пов'язане із зміщенням строків у наданні субсидій на тверде паливо³⁸ на початку року.

Навантаження на 10 вільних робочих місць (вакантних посад) на кінець місяця (осіб)

Джерело: ДССУ; розрахунки НБУ.

Заробітна плата*, %, р/р

* З квітня 2014 року без урахування АР Крим та м. Севастополь, з 2015 року – також частини зони проведення АТО.
Джерело: ДССУ.

Домогосподарства, яким призначено субсидії, та загальна сума субсидій на оплату ЖКП

Джерело: ДССУ.

³⁵ Якщо не зазначено інше, дані з 2014 року без урахування АР Крим та м. Севастополь, з 2015 року – також частини зони проведення АТО.

³⁶ Рівень зареєстрованого безробіття не повністю відображає ситуацію з безробіттям, оскільки його розрахунок ґрунтується на чисельності осіб, які перебувають на обліку в центрах зайнятості. Кількість таких осіб залежить не лише від дотримання певних умов реєстрації/збереження статусу безробітного, а й від бажання/небажання особи ставати на такий облік. Для вивчення реального стану ринку праці використовуються показники зайнятості та безробіття за методологією Міжнародної організації праці (МОП). Згідно з останніми даними рівень безробіття за методологією МОП (у % до економічно активного населення у віці 15 – 70 років) у IV кварталі 2015 року становив 9.5% (за 2015 рік – 9.1%).

³⁷ Індексація проводиться, починаючи з базового місяця. Базовий місяць для кожного працівника визначається індивідуально і вважається таким, у якому працівникові підвищували зарплату або ввели (підвищили) постійну надбавку, доплату тощо, що відбулося з великою ймовірністю після підвищення мінімальної заробітної плати з 01.09.2015. До того ж, із січня 2016 року поріг індексації (зміна ІСЦ за місяць) збільшено з 1% до 3%.

³⁸ Субсидії на тверде паливо домогосподарствам нараховуються на період з січня по грудень, що потребує повторного звернення за субсидіями на початку року та, з урахуванням витрат часу на збирання відповідних документів, зокрема щодо сукупного доходу домогосподарств за минулий рік, призводить до перенесення призначення таких субсидій із січня на лютий.

2.4. Фіскальний сектор

У лютому державний бюджет очікувано виконано з дефіцитом (4.9 млрд. грн.), що зумовило формування кумулятивного дефіциту за підсумками двох місяців – 2.4 млрд. грн. (8.7 млрд. грн. у січні-лютому 2015 року). Від’ємне сальдо сформувалося унаслідок збільшення видатків на тлі сповільнення зростання надходжень.

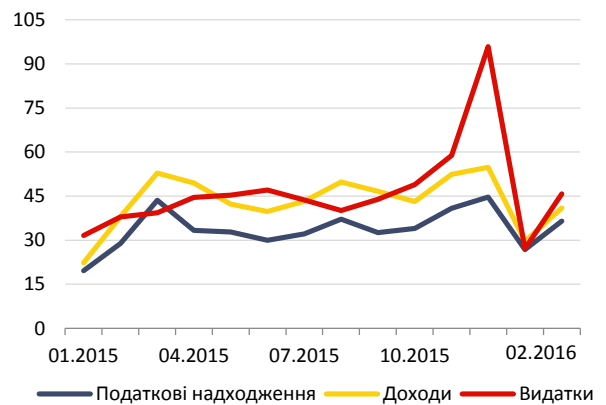
Зростання доходів державного бюджету в лютому сповільнилося до 7.8% р/р (32.6% р/р у січні). Темпи зростання податкових надходжень уповільнилися помірно – до 26.2% р/р (37% р/р у січні), водночас неподаткові надходження скоротилися більш ніж удвічі. Вагомим чинником, який вплинув як на податкові, так і неподаткові надходження, був ефект бази порівняння. Так з лютого 2015 року через стрімку девальвацію гривні розпочалося значне зростання надходжень від ПДВ та акцизного податку, що зумовило уповільнення їх зростання в поточному році (до 19.7% р/р та 41.4% р/р відповідно). Однак збільшення надходжень підтримувалося певним поживленням імпорту. Також на надходженнях від ПДВ позначилося збереження суттєвих обсягів його відшкодування, що зумовило подальше скорочення відповідної заборгованості. Обсяг надходжень від податку на доходи фізичних осіб залишився на рівні минулого року. Це пов’язано з коригуванням перерозподілу надходжень від податку на доходи фізичних осіб між державним та місцевими бюджетами³⁹. Водночас надходження від податку на прибуток підприємств продемонстрували висхідну динаміку, що пов’язано зі сплатою податку на кварталній основі та покращенням економічної ситуації саме в останньому кварталі 2015 року. Неподаткові надходження зменшилися через відсутність перерахувань НБУ.

Видатки державного бюджету зросли на 20.7% р/р, на відміну від їх зниження в попередньому місяці. Це відбулося унаслідок відновлення перерахувань Пенсійному фонду України та підвищення обсягів надання субсидій населенню⁴⁰. Також збільшилися поточні трансферти підприємствам та капітальні видатки (на 75.9% р/р та 19.4% р/р відповідно). Натомість зростання видатків на оплату праці сповільнилося переважно за рахунок зменшення нарахувань на неї через зниження ЄСВ, а видатки на використання товарів та послуг зменшилися. У цілому зберіглося недофінансування видатків загального фонду державного бюджету відносно плану, що є типовим явищем для початку року.

На відміну від державного бюджету, зростання доходів місцевих бюджетів прискорилося – до 38.1% р/р. Це відбулося завдяки суттєвому збільшенню як офіційних трансфертів (на 26.6% р/р), так і власних надходжень (на 54.6% р/р). Збільшення власних надходжень у тому числі викликано підвищеними надходженнями від податку на доходи фізичних осіб та акцизного податку з реалізації в роздрібній торгівлі підакцизних товарів, які зараховуються до доходів місцевих бюджетів. **Водночас зростання видатків місцевих бюджетів у лютому дещо сповільнилося – до 20.9% р/р**, у тому числі за рахунок їх зниження на охорону здоров’я та освіти, а також скорочення витрат на економічну діяльність. У підсумку **місцеві бюджети в лютому виконано з профіцитом 5.7 млрд. грн.** Це зумовило збільшення їх кумулятивного додатного сальдо – до 12.3 млрд. грн.

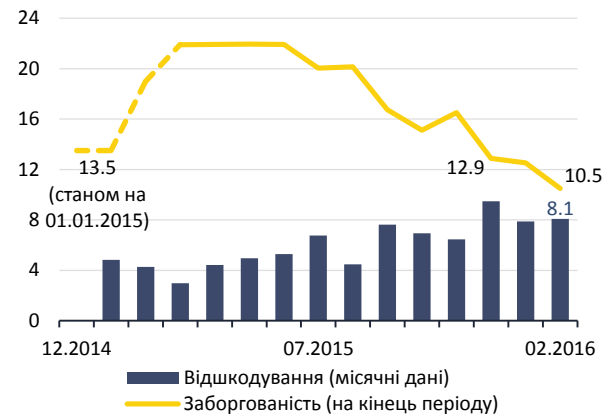
Такий суттєвий профіцит місцевих бюджетів компенсував дефіцит державного бюджету як у лютому, так і за два перших місяці року. **Тому зведений бюджет мав додатне сальдо – 0.8 млрд. грн. та 9.9 млрд. грн. відповідно.**

Державний бюджет: доходи, видатки та сальдо (млрд. грн.)

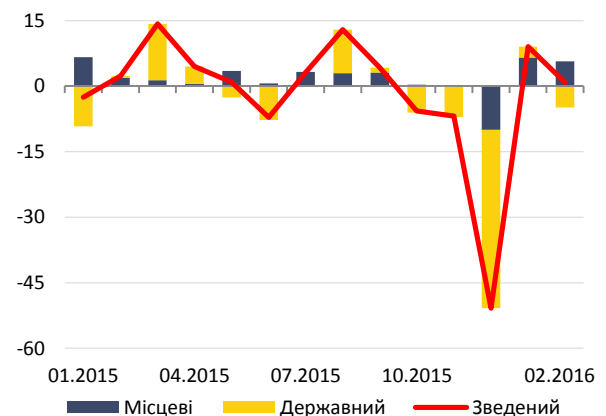
Джерело: ДКСУ; розрахунки НБУ.

Бюджетне відшкодування ПДВ та заборгованість (млрд. грн.)

Джерело: ДКСУ; розрахунки НБУ.

Показники сальдо бюджету (млрд. грн.)

Джерело: ДКСУ; розрахунки НБУ.

³⁹ 28.12.2014 внесено зміни до Бюджетного кодексу України щодо нових нормативів розподілу надходжень від ПДФО між державним та місцевими бюджетами.
⁴⁰ Стаття видатків державного бюджету за програмною класифікацією: субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот.

2.5. Платіжний баланс

У лютому поточний рахунок було зведено з дефіцитом (251 млн. дол. США) унаслідок значного від'ємного сальдо товарного балансу, сформованого незважаючи на пошкваллення експорту. Водночас завдяки збільшенню профіциту торгівлі послугами та первинних доходів, дефіцит поточного рахунку дещо знизився порівняно з попереднім місяцем.

У лютому відбулося нарощення експорту товарів у сезонно скоригованому вимірі⁴¹ (у річному вимірі падіння сповільнилося до 7.3%) завдяки припиненню дії низки тимчасових факторів, що спричинили суттєве погіршення показників експорту в січні, а також певному поліпшенню кон'юнктури на зовнішніх товарних ринках.

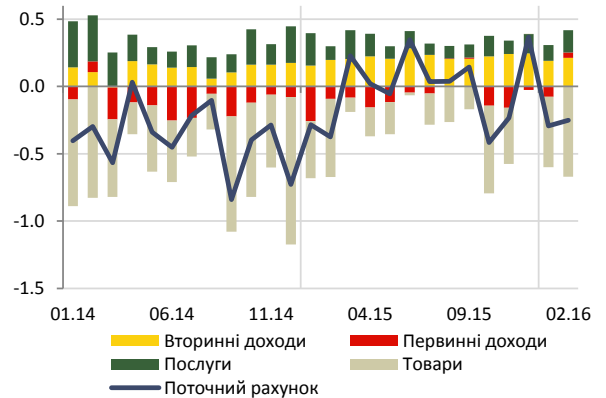
Зокрема, нормалізація роботи морських портів, формування ознак стабілізації цін на сталеву продукцію та інші товари, розширення експортних можливостей на тлі введення ЄС імпорнтних мит на сталеву продукцію окремих країн та отримання дозволів окремими виробниками на поставки сировини та готових харчових продуктів до ЄС зумовили збільшення українського експорту металургійної продукції та продовольчих товарів (на 40% м/м та 25% м/м відповідно). Серед останніх, збільшилися поставки зернових культур (на 35% м/м) та м'яса (на 45% м/м). Крім того, збільшення попиту на рослинну олію, що зумовило також зростання світових цін на неї, сприяло нарощенню експорту соняшникової олії (на 9% м/м). Так, збільшилися її поставки до країн ЄС, а також збереглися традиційні напрямки експорту: до країн Азії, зокрема Індії та Африки.

Крім того, у лютому суттєво зросли обсяги експорту продукції машинобудування (на 40% м/м), що може пояснюватися збільшенням замовлень з боку окремих торговельних партнерів на тлі зниження цін українськими виробниками⁴².

Однак обсяги імпорту товарів також продовжили зростати (у річному вимірі падіння імпорту товарів уповільнилося до 7.3%), у тому числі через реалізацію відкладеного попиту на тлі послаблення тарифних імпорнтних обмежень (скасування додаткового імпорнтного збору та зниження імпорнтних мит після набрання чинності зони вільної торгівлі з ЄС на початку 2016 року).

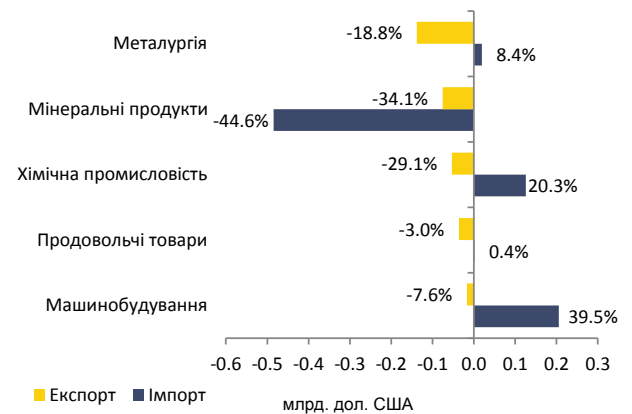
Зокрема, неенергетичний імпорт збільшився на 9% м/м, насамперед за рахунок машинобудівної продукції. Зростання імпорту за цією категорією, серед інших чинників, пояснюється також оновленням парку службових автомобілів Національної поліції⁴³. Збільшення імпорту хімічної продукції (4.5% м/м) зумовлено підвищеним внутрішнім попитом на фармацевтичні продукти, зокрема внаслідок різкого збільшення захворюваності на грип та ГРВІ наприкінці січня та в лютому, а також високим попитом на мінеральні добрива перед початком посівної внаслідок зниження цін на них. Також

Рахунок поточних операцій, млрд. дол. США

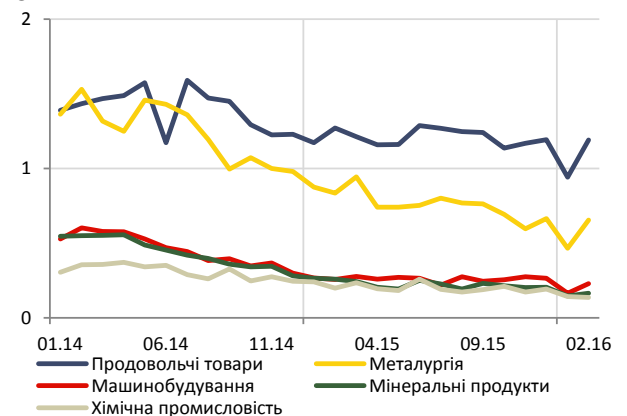
Джерело: НБУ.

Абсолютна та відносна річні зміни експорту та імпорту товарів у лютому 2016 року, млрд. дол. США та %

Джерело: НБУ.

Експорт товарів, сезонно скориговані дані, млрд. дол. США

Джерело: розрахунки НБУ.

⁴¹ Далі в тексті порівняння до попереднього місяця наведено в сезонно скоригованому вимірі, якщо не зазначено інше.

⁴² Зокрема з 20.01.2016 на 20% були знижені експортні ціни на автомобілі "АвтоКрАЗ".

⁴³ Протягом січня-лютого 2016 року в Україні було здійснено запуск нової поліції в таких містах: Житомир, Дніпропетровськ, Харків та Харківська область, Івано-Франківськ, Львів, Херсон, Чернігів, Вінниця, Кременчук. Відомо також, що автопарки Національної поліції в регіонах поповнюються за рахунок автомобілів марки «Рено», продажі яких, за даними Укравтопром, займають перше місце з жовтня 2015 року (<http://ukrautoprom.com.ua/wp-content/uploads/2016/03/2016-02-market.pdf>).

збільшився імпорт продовольчих товарів (на 5.6% м/м) та промислових виробів (на 20% м/м).

Збільшилися й обсяги енергетичного імпорту (на 18% м/м), хоча в річному вимірі вони продовжили скорочуватися високими темпами (44% р/р). Зокрема обсяги імпорту газу зросли на 29% м/м, а вугілля – на 40% м/м.

Профіцит торгівлі послугами збільшився до 167 млн. дол. США завдяки відновленню роботи морських портів та високим темпам зростання експорту послуг трубопровідного транспорту.

На відміну від попереднього місяця, у лютому було зафіксований профіцит первинних доходів (38 млн. дол. США), що передусім спричинено збільшенням надходжень з оплати праці.

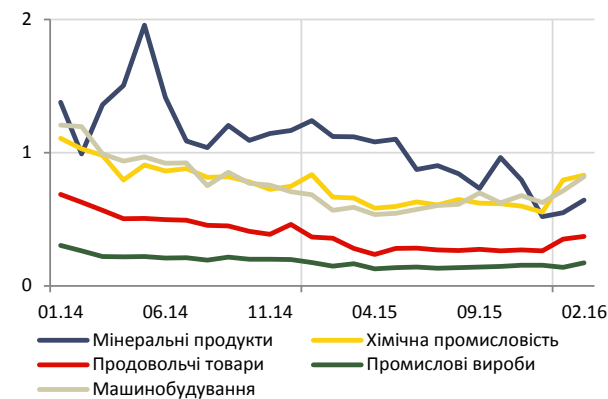
Чисті надходження за фінансовим рахунком становили 149 млн. дол. США і зумовлені залученнями приватного сектору.

У лютому чисті залучення боргового капіталу до реального сектору становили 205 млн. дол. США. Зокрема зросли чисті надходження за торговими кредитами (до 458 млн. дол. США), однак за довгостроковими кредитами порівняно з січнем спостерігалися чисті виплати (211 млн. дол. США). Готівкова валюта поза банками продовжила скорочуватися (на 218 млн. дол. США).

Надходження прямих іноземних інвестицій (891 млн. дол. США) були майже повністю спрямовані до банківського сектору, але, як і раніше, переважно у формі докапіталізації банків материнськими установами в обмін на переоформлення боргу (debt-to-equity operations). Таким чином, ураховуючи виплати за міжбанківськими кредитами, чисті надходження банківського сектору становили лише 139 млн. дол. США.

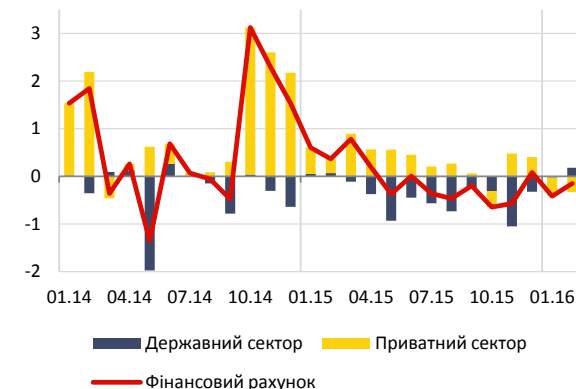
Зведений баланс у лютому був майже збалансований (-74 млн. дол. США). Водночас міжнародні резерви станом на 29.02.2016 дещо збільшилися до 13.5 млрд. дол. США (або 3.6 місяця імпорту майбутнього періоду) завдяки ефектам переоцінки.

Імпорт товарів, сезонно скориговані дані, млрд. дол. США

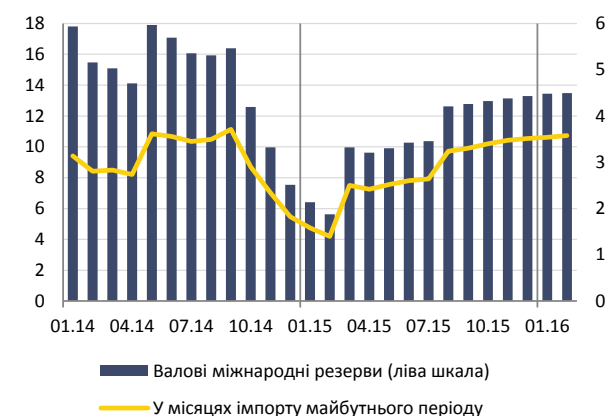
Джерело: розрахунки НБУ.

Фінансовий рахунок: чисті зовнішні активи (млрд. дол. США)

Джерело: НБУ.

Валові міжнародні резерви (млрд. дол. США)

Джерело: НБУ.

2.6. Монетарний сектор та фінансові ринки

У березні 2016 року спостерігалось послаблення девальваційного тиску на обмінний курс гривні. Це дало змогу НБУ проводити аукціони з купівлі іноземної валюти для поповнення міжнародних резервів (чиста купівля іноземної валюти становила 24.1 млн. дол. США). Разом з тим обмінний курс гривні до долара США укріпився на 3.0% (станом на 25.03.2016 порівняно з початком місяця). З початку року (станом на 25.03.2016) офіційний курс гривні до долара США знизився на 9.4%.

У лютому зниження номінального обмінного курсу гривні та дефляція призвели до послаблення РЕОК гривні на 9.1% м/м (а його укріплення у річному вимірі на 33.7% було зумовлено статистичним ефектом бази порівняння).

Сплата в лютому кварталних податкових платежів до бюджету призвела до певного зниження ліквідності банківської системи, проте вона залишалася на високому рівні. Так середньоденні залишки на коррахунках банків та за депозитними сертифікатами НБУ в лютому знизилися на 6% м/м та 2.8% м/м відповідно, однак вони значно перевищували відповідні показники минулого року.

Головними чинниками зменшення ліквідності банківської системи були операції уряду (чистий від'ємний вплив яких було оцінено в 6.2 млрд. грн.)⁴⁴, чистий продаж НБУ іноземної валюти (на суму 4.3 млрд. грн.) та погашення банками раніше отриманих кредитів рефінансування.

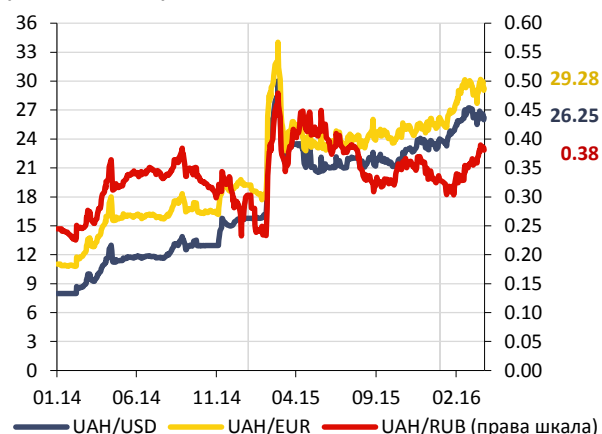
Певним чином це компенсувалося операціями ФГВФО⁴⁵ та подальшим зниженням обсягів готівки (на 2.8 млрд. грн.). Останнє, зокрема, пов'язано із загальною тенденцією до збільшення безготівкових розрахунків.

Зниження в лютому рівня коррахунків банків поряд із продовженням скорочення обсягів готівки поза банками зумовило зменшення монетарної бази на 2.0% м/м (на 0.9% у річному вимірі).

У лютому зафіксоване уповільнення відпливу депозитів з банківської системи в національній валюті (з 1.3% м/м у січні до 0.3% м/м у лютому). Це відбулося насамперед за рахунок депозитів домашніх господарств, темпи скорочення яких у лютому значно знизилися (до 0.3% м/м із 4% м/м місяцем раніше), а їх приріст до відповідного місяця попереднього року становив 1%. Залишки депозитів нефінансових корпорацій у лютому залишилися майже на рівні попереднього місяця, а їх приріст у річному вимірі на 24.0% сприяв прискоренню зростання загальних залишків у національній валюті на 9.6%.

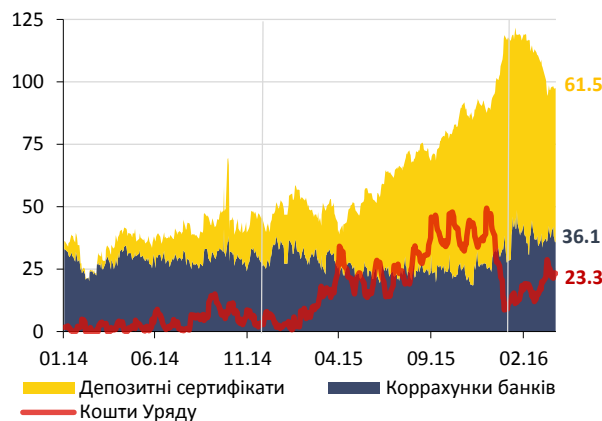
Після незначного зростання в січні, залишки депозитів в іноземній валюті (у доларовому еквіваленті) у лютому незначно знизилися (на 0.4% м/м). Це відбулося насамперед за рахунок зменшення залишків коштів домашніх господарств (на 0.5% м/м), тоді як залишки нефінансових корпорацій зросли (на 0.3% м/м). У річному вимірі скорочення залишків депозитів у іноземній валюті (у доларовому еквіваленті) сповільнилося (до 25.9% р/р).

Офіційний курс гривні до іноземних валют (на 25.03.2016)

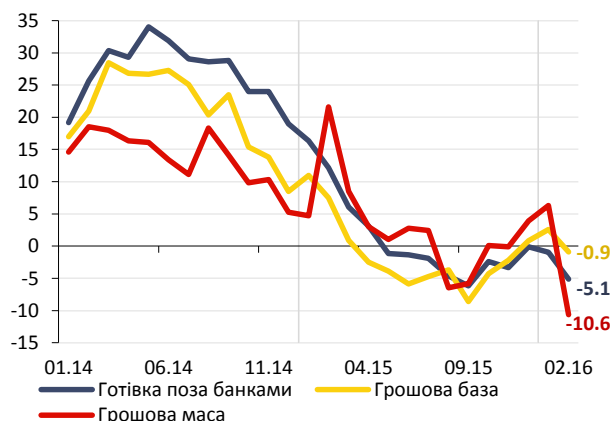
Джерело: НБУ.

Окремі показники ліквідності банківської системи (млрд. грн., станом на 25.03.2016)

Джерело: НБУ.

Монетарні показники (річна зміна, %)

Джерело: НБУ.

⁴⁴ Вплив фіскальних чинників на зниження ліквідності банківської системи розраховано на основі зміни залишків коштів на ЕКР (зростання на 0.1 млрд. грн.) та сплати урядом НБУ за ОВДП 6.0 млрд. грн.

⁴⁵ ФГВФО перерахував 1.5 млрд. грн. банкам-контрагентам для проведення подальших виплат вкладникам банків, що ліквідуються.

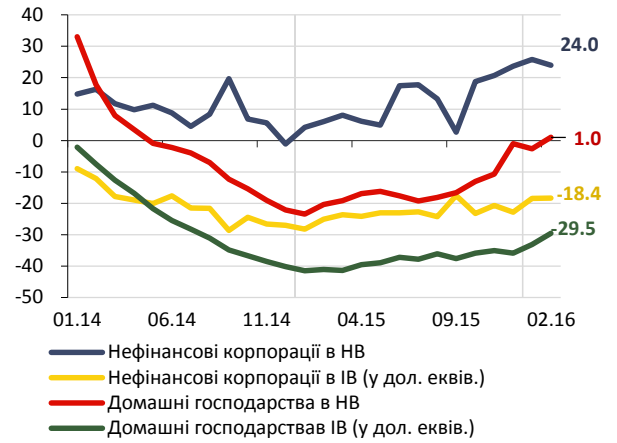
Приріст грошової маси в лютому (на 2.1% м/м) зумовлювався курсовою переоцінкою депозитів у іноземній валюті. У річному вимірі падіння грошової маси поглибилося до 10.6% насамперед за рахунок високої бази порівняння минулого року (у лютому 2015 року на тлі пікових значень обмінного курсу збільшився гривневий еквівалент депозитів у іноземній валюті).

У лютому спостерігалось певне позжавлення кредитної активності – залишки за кредитами, наданими в національній валюті, збільшилися на 0.8% м/м. Цьому сприяло зростання залишків за кредитами, наданих як нефінансовим корпораціям (на 1% м/м), так і домашнім господарствам (на 0.2%). Відповідно поліпшилася їх динаміка і в річному обрахунку падіння уповільнилися до 15.3% та до 26.3% відповідно.

На тлі певного зниження ліквідності банківської системи та турбулентності на валютному ринку спостерігалось збільшення середньозважених процентних ставок у національній валюті на міжбанківському кредитному ринку (на 0.6 в. п. – до 19.6% річних), а також за новими депозитами нефінансових корпорацій (на 0.6 в. п.) та домашніх господарств у національній та іноземній валютах (на 1.6 в. п. та 0.3 в. п. відповідно). Водночас вартість кредитних ресурсів (без овердрафту) знизилася як в національній, так і в іноземній валюті для нефінансових корпорацій (на 0.2 в. п.) та домашніх господарств (на 2.1 в. п. та 3.1 в. п.), а також за новими депозитами нефінансових корпорацій в іноземній валюті (на 0.6 в. п.).

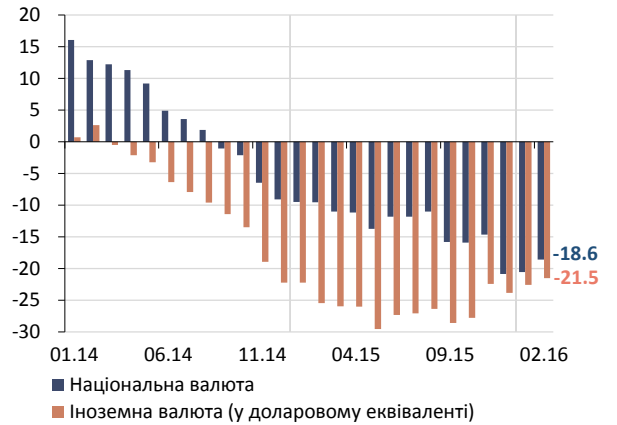
З огляду на поліпшення ситуації в банківському секторі НБУ продовжив поступово лібералізувати адміністративні обмеження на грошово-кредитному та валютному ринках зі збереженням норм, які запобігають відпливу капіталу за кордон⁴⁶. Крім того, з метою ефективного виконання НБУ функції кредитора останньої інстанції та посилення гнучкості регулювання ліквідності банківської системи для ефективної реалізації монетарної політики в рамках режиму таргетування інфляції було вдосконалено умови доступу банків до підтримки ліквідності та оптимізовано інструменти управління нею. Зокрема, розширено можливості банків для отримання коштів за кредитами рефінансування⁴⁷, запроваджено механізм роловера, розширено перелік цінних паперів, які прийматимуться як застава за кредитами овернайт та операціями прямого репо, а також дозволено банкам проводити зміну застави за кредитами рефінансування⁴⁸.

Депозити *
(станом на кінець періоду, річна зміна, %)

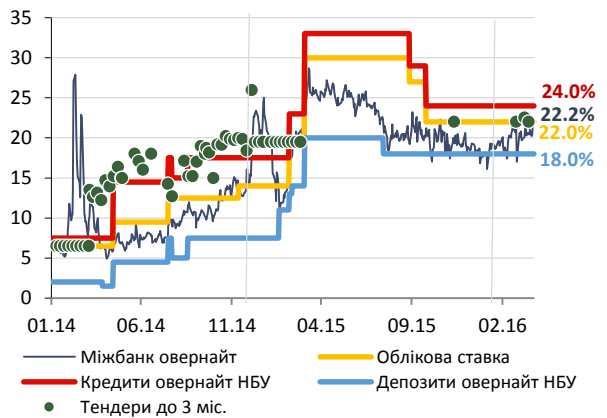
* Включно з неплатоспроможними банками.
Джерело: НБУ.

Кредити – усього*
(станом на кінець періоду, річна зміна, %)

* Включно з неплатоспроможними банками.
Джерело: НБУ.

Міжбанківські ставки овернайт і процентні ставки НБУ
(% річних, станом на 25.03.2016)

Джерело: КредІнфо, НБУ.

⁴⁶ Більш детальна інформація розміщена за посиланням: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=28222435>.

⁴⁷ Більш детальна інформація розміщена за посиланням: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=27525398>.

⁴⁸ Більш детальна інформація розміщена за посиланням: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=27809128>, <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=27809129>.